गुठी संस्थान
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, अधिकृत प्रथम श्रेणीको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :– लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :– २००

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :– ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र विकास	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न ×१५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न ×२५ अङ्क = २५ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न ×१५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न ×२५ अङ्क = २५ अङ्क	

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

१. यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परिक्षा लिइनेछ ।
२. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको परीक्षा भिन्दाभिन्दै हुनेछ ।
३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
४. प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक प्रश्नको उत्तर छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
५. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
६. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ । साथै द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
७. पाठ्यक्रम लागू मिति : २०७६।५।३०

गुठी संस्थान

प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, अधिकृत प्रथम श्रेणीको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र – प्रशासन र विकास

१. **संविधान र राज्य व्यवस्था**

१.१ नेपालमा राजनैतिक, संवैधानिक विकास र त्यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
१.२ विद्यमान नेपालको संविधान
१.३ नेपालको संघिय शासन व्यवस्था
१.४ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
१.५ सरकारको स्वरुप
१.६ कानुनी राज्य, लोकतन्त्र र मानव अधिकार
१.७ सुशासनका विभिन्न पक्षहरु
१.८ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

२. **सार्वजनिक प्रशासन**

२.१ सार्वजनिक प्रशासन र सार्वजनिक व्यवस्थापनका अवधारणाहरु
२.२ संगठन : गठनका आधार, सिद्धान्त र प्रयोग
२.३ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु
२.४ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
२.५ सार्वजनिक बडापत्रको अवधारणा र यसको प्रयोग

३. **व्यवस्थापन**

३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
३.२ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरु (नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया र सहभागितामूलक व्यवस्थापन)
३.३ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरु
३.४ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र सूचना प्रविधि
३.५ मानव संशाधन व्यवस्थापन
३.६ सार्वजनिक संस्थानहरुको व्यवस्थापनर चुनौतिहरु
३.७ व्यवस्थापन परीक्षण

४. **विकास प्रशासन**

४.१ विकास प्रशासन सम्बन्धी अवधारणा र चुनौतीहरु
४.२ योजना र परियोजनातर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनप्रक्रिया ।
४.३ आयोजना व्यवस्थापन
४.४ आवधिक योजनाको उद्देश्य, नीति र राष्ट्रिय लक्ष्यहरु

५. **विकासको अवधारणा र आयामहरु**

५.१ संघियतामा विकेन्द्रीकरण र स्वशासनको सैदान्तिक अवधारणा
५.२ दिगो विकास र पर्यावरण
५.३ विकासमा महिला सहभागिता र लैङ्गिक अवधारणा
५.४ मिश्रित अर्थव्यवस्था
५.५ समाजवादी अर्थ व्यवस्था
५.६ विश्वव्यापीकरण र स्थानियकरण
५.७ मिश्रीत अर्थ व्यवस्था निजीकरण
५.८ गरिवीनिवारण
५.९ अन्तर्राष्ट्रिय अर्थव्यवस्थाको बदलिंदो स्वरुप र आर्थिक कूटनीति
५.१० खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र

द्वितीय पत्र – सेवा सम्बन्धी

१. गुठी व्यवस्था र संस्कृति

१.१ गुठी व्यवस्थाको परिचय र गुठीको प्रकार तथा नेपालको गुठी व्यवस्थाको विकासक्रम
१.२ गुठी संस्थानको कार्यहरु, वर्तमान अवस्था, चुनौती र सम्भावनाहरु
१.३ धार्मिक एवम् सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, विकास तथा व्यवस्थापन
१.४ मठमन्दिर, देवालय, शिवालय, स्तुप, चैत्य, विहार आदिको महत्व र त्यसको संरक्षण
१.५ प्राचीन मूर्ति, गर-गहना र धार्मिक, साँस्कृतिक सम्पत्ती संरक्षण तथा व्यवस्थापन
१.६ धार्मिक पर्व, पूजा, जात्रा संरक्षण एवं सम्वर्द्धन र गुठी रकमी व्यवस्थापन
१.७ नेपाली समाजको बनोट, नेपालमा धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता तथा नेपालमा प्रचलित धर्म, रहनसहन, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
१.८ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
१.९ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक गुठीहरुको वर्तमान अवस्था तथा नेपाली सभ्यता, मौलिक परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्धनमा गुठी संस्थानले गरेका र गर्नुपर्ने कार्यहरु
१.१० नेपालमा गुठी जग्गा प्रशासन, संरक्षण र परिचालन, गुठी जग्गा, गुठी संचालनका लागि आय श्रोत र व्ययका क्षेत्र
१.११ गुठीको सम्पत्ति संरक्षण, गुठी व्यवस्थापन र परिचालनका चुनौती, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरु
१.१२ गुठियार, मोही र मोहियानी हक सम्बन्धी जानकारी
१.१३ जनसहभागिता परिचालन र गुठी व्यवस्थापन
१.१४ छिमेकी राष्ट्रहरुका गुठी व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी
१.१५ गुठी संस्थान कोष संचालन व्यवस्थापन

२. गुठी व्यवस्थापन सम्बन्धित ऐन, नियमहरु

२.१ गुठी संस्थान ऐन, २०३३
२.२ गुठी संस्थान (कार्य व्यवस्था) विनियम, २०४९
२.३ गुठी संस्थान कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियम, २०५१ (संशोधन सहित)
२.४ गुठी संस्थान आर्थिक प्रशासन विनियमावली,२०६१
२.५ भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ र भूमि सम्बन्धी नियमहरु, २०२१
२.६ मालपोत ऐन, २०३४ मालपोत नियमावली २०३६
२.७ जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ र नियमावली
२.८ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ र प्राचीन स्मारक संरक्षण नियमावली, २०४६
२.९ अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६ र अभिलेख संरक्षण नियमावली, २०६३
२.१० स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
२.११ न्याय प्रशासन ऐन, २०७३
२.१२ प्रमाण ऐन, २०३१
२.१३ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४, मुलुकी देवानी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४

३. **आर्थिक प्रशासन**

३.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरु

३.२ राजस्वका स्रोतहरु र तिनको वर्गिकरण, राजस्व परिचालन र राजस्व चुहावट

३.३ बजेटको सैद्धान्तिक जानकारी तथा नेपालमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन व्यवस्था

३.४ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र नेपाल सरकारको श्रेस्ता प्रणाली

३.५ संगठित संस्था र स्वसाशित संस्थाहरुको लेखापरीक्षण व्यवस्था

३.६ वेरुजु असूल, फछ्र्यौट तथा नियमित गर्ने व्यवस्था, वक्यौता लेखापरीक्षण र वेरुजु सम्परीक्षणमा देखा परेका समस्या तथा तिनको निराकरणका उपायहरु

३.७ आर्थिक अनुशासन, आर्थिक कारोवारमा वित्तीय तथा प्रशासकीय जिम्मेवारी, जवाफदेहीता र वित्तिय अनुशासनको मौजुदा स्थिति र समस्या

३.८ आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५, तथा आर्थिक कार्याविधि नियमावली, २०६४

३.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली २०६४

३.१० भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

३.११ सम्पत्ति सुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) ऐन, २०६४

३.१२ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८

३.१३ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

३.१४ सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन, २०६४